

Tjänsteutlåtande

Skolförvaltningen

Till Skolnämnden

Datum reviderat 2017-05-18

Dnr SKOL15 2016/0085

Redovisning av uppdrag i budget 2017 - utreda förutsättningar för utökning av idrott och hälsa i grundskolan

Sammanfattning

Skolförvaltningen har utrett förutsättningarna för att utöka antalet idrottstimmar i grundskolan från 500 till 700 timmar, men funnit att det i dagsläget inte finns förutsättningar för en sådan utökning. Förvaltningen föreslår att ett projekt genomförs i syfte att hitta alternativ för ökad aktivitet inom fritidshemmet eller på annat sätt för att nå alla barn och ungdomar.

Beslutsförslag

Skolnämndens beslut

Skolnämnden överlämnar genom föreliggande tjänsteutlåtande dnr SKOL15 2016/0085 redovisning av uppdrag i budget 2017, rörande utökning av timmar i ämnet idrott och hälsa alternativt former för ökad fysisk aktivitet inom fritidshemmet, till Kommunstyrelsen.

Bakgrund

Skolnämnden fick i budget 2017 uppdraget att utreda förutsättningarna för utökning av antal timmar i idrott och hälsa i grundskolan, alternativt ökad fysisk aktivitet inom fritidshemmet.

Timplanen för grundskolan garanterar totalt 6 785 undervisningstimmar à 60 minuter från åk 1 till åk 9. 500 timmar ligger inom ämnet idrott och hälsa under grundskoletiden. Huvudmannen för verksamheten beslutar hur antalet timmar i de olika ämnena ska fördelas mellan årskurserna/stadierna. Huvudmannen kan också besluta också om ytterligare undervisningstid utöver den garanterade undervisningstiden.

Inom timplanen finns 600 timmar avsatta för skolans val. Rektor beslutar om skolans val som kan användas för undervisning i ett eller flera ämnen inom kursplanen. Vid skolans val får antalet timmar i timplanen för ett ämne eller ämnesgrupp minskas med högst 20 procent. I svenska, engelska och matematik får antalet timmar inte minskas.

En huvudman som önskar utöka t ex antal timmar i ämnet idrott – och hälsa kan antingen utöka den totala undervisningstiden i grundskolan och då besluta hur den utökade tiden ska förläggas. Ett annat alternativ är att använda skolans val helt eller delvis för ämnet idrott och hälsa. Ett sådant beslut fattas av rektor, men kan givetvis fattas av fler rektorer inom en koncern om man så önskar.

Tjänsteutlåtande

Inom Österåkers kommun har Produktionsstyrelsen genom reglementet ansvar för huvudmannauppgifter inom skolan. Produktionsstyrelsen kan alltså inom ramen för skollagen besluta om utökad undervisningstid utöver timplan. Motsvarande beslut gäller för fristående huvudmän. Rektors beslut avseende förläggning av skolans val gäller både hos kommunal och fristående huvudman.

Regeringen har tittat på frågan att utöka antalet timmar i idrott och hälsa med 100 timmar, men kommit fram till att enbart en utökning av antal timmar i ämnet inte når de önskvärda effekterna att få fler barn och ungdomar att idrotta och röra på sig även på fritiden. Regeringen vill i stället införa mer rörelse under skoldagen. En sådan enklare form av rörelse, som inte kräver dusch efteråt, kan även aktivera de barn som verkligen behöver röra på sig.

"Kvalitén måste komma i första rummet, innan vi utökar antalet timmar. Våldigt många av de barn och ungdomar som skulle behöva idrotta i skolan gör inte det. Om vi bara utökar timmarna utan att diskutera kvalité så kommer problemen kvarstå, vi kommer inte lösa problemet hur vi får barnen som är inaktiva på fritiden att kunna röra sig mer på skoltiden" Gabriel Wikström i Sveriges Radio den 23 jan 2017.

I Österåkers kommun har andelen elever som uppnått kunskapskraven i idrott och hälsa ökat från 91,6 till 93 procent i åk 9 de senaste tre åren. Resultaten är alltså goda, men det finns självklart behov av att även nå elever som inte når målen och som inte heller är tillräckligt aktiva på fritiden.

Förvaltningen instämmer i regeringens bedömning att kvalitetsförbättringar behöver prioriteras före extra undervisningstid, t ex säkerställd tillgång till idrottslokaler och behöriga lärare.

I dag råder det stor brist på idrottshallar i kommunen. Den planerade utbyggnaden av idrottshallar kommer inte att lösa problemet de närmaste åren. Ökat antal elever och fler fristående skolor medför fortsatt brist på halltider.

Fritidshemmet kan i sin verksamhet planera och genomföra idrottspass och övriga aktiviteter. I fritidshemmet är aktiviteterna inte obligatoriska utan barnen väljer vad de vill delta i. Alla barn skulle därför inte omfattas av utökad idrott inom fritidshemmet. Det är inte heller alla barn som går på "fritids" och man når inte de lite äldre ungdomarna från åk 6 och uppåt med insatser inom fritidshemmet. Brist på idrottslokaler gäller också för fritidshemmet när de obligatoriska verksamheterna måste prioriteras, vilket dock inte behöver begränsa möjligheten till fysisk aktivitet på andra sätt.

Förvaltningens slutsatser

Förvaltningens slutsats är att fördelarna med ökad aktivitet under förskole- och skoltiden har många positiva effekter för både individen och samhället. Däremot är det inte lika självklart hur man bäst når alla barn och ungdomar. Utökning av ordinarie timplan i idrott och hälsa bedöms inte som genomförbart i dagsläget och enbart aktiviteter inom fritidshemmet når inte alla barn och inte alla de äldre åldrarna. Goda exempel finns med t ex kortare rörelsepass under skoldagen som når merparten av eleverna och inte kräver särskilda lokaler.

Tjänsteutlåtande

För att hitta de verktyg som behövs för att nå önskvärda effekter behövs en kartläggning av metoder och erfarenhetsutbyte med andra kommuner, t ex det rörelseprojekt som genomförs i Täby kommun.

Ett sådant projekt skulle med fördel kunna genomföras i samverkan med kultur – och fritidsförvaltningen och involvera personal, elever och föreningsliv.

Staffan Erlandsson
Skoldirektör